

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII”, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frația, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Gorniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurșana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Riureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnăveana, Timișana, Tibleșana, Untrea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 80.—, pe 1/2 an K 40.—

Director și redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 40 fileri.

Sumarul:

„Banca Agrară”. — Proiect de decret-lege pentru „Banca Agrară”. — Viitorul gospodăriei săsești. — Statistica proprietății rurale. — Extras din ordonanța Nr. 21 și 25. — Cronică: Armata noastră în Budapesta. Noi șefi de resort. «Ardealul», societate de editură etc. din Cluj. Conferința dela Brașov. Numire. Inspectorate agricole în Ardeal. «Banatul» casă de editură și imprimerie.

„Banca Agrară”.

Marele Sfat Național întrunit în primele zile ale lunii curente la Sibiu, a săvârșit între altele două acte de mare importanță. A votat proiectul legii electorale și cel referitor la reforma agrară. În legătură cu aceasta din urmă a votat și proiectul de decret-lege, ce i l-a prezentat C. D. cu privire la «Banca Agrară», proiect ce-l publicăm în întregime la alt loc al revistei noastre.

Cu prilejul prezentării proiectului de decret-lege asupra «Băncii Agrare» dl Ioan I. Lăpădatu, în calitate de raportor al comisiei numită pentru cenzurarea proiectului, a rostit un important expozeu, pe care îl reproducem în cele următoare:

«In proiectul de decret-lege, referitor la reforma agrară, pe care l-am desbătut și primit acum, s'au luat toate cautelele necesare, toate condițiunile posibile, ca acest proiect să devină o lege democratică cât mai bună, cât mai favorabilă.

Folosesc intenționat acest relativ, deoarece într-o chestiune atât de grea și complicată, cum este chestiunea agrară, chestiune, care concentrează în sine interese atât de diverse, ce trebuiau aplanate, e cu neputință de închipuit, să se fi găsit o soluțiune absolut perfectă, absolut desăvârșită. Nu e deci mirare,

dacă se afirmă, că legea primită de noi pe lângă toată bunăvoința noastră, ar avea și unele scăderi, unele manciătăi.

Dar oricât de multe ar fi aceste scăderi și manciătăi, țin să accentuez, că ele nu se vor arăta, dacă executarea reformei agrare se va face cu înțelegere pentru interesele țărănimii, cu intențiuni curate. Atunci vor rămânea pentru totdeauna închise și acele uși și ușițe, de cari s'a amintit în cursul desbaterilor. Da, pentrucă *punctum saliens* al întregii chestiuni, rezidă în modul de executare, modul de ducere la îndeplinire a reformei agrare. Acel vechiu dicton, după care o lege oricât de bună ar fi, rămâne nefolositoare în consecvențele ei, dacă executarea nu e sinceră și nu se face cu intențiuni bune și din contră o lege și mai imperfectă și mai puțin succesă poate avea cele mai binecuvântate urmări dacă se duce la îndeplinire cu bunăvoință și înțelegere pentru interesele celor mulți, zic, acest vechiu dicton se va adeveri mai bine și mai mult ca ori și unde și ori și când, la executarea legii noastre agrare.

Cum însă executarea reformei agrare este pusă în cea mai mare parte în mâinile unei instituțiuni financiare nouă, al cărei proiect de decret-lege am onoare să Vi-l prezint, ca raportor al comisiei D-Voastre, rezultă de sine, că chestiunea băncii agrare primește din motivul arătat, o importanță extraordinară și tocmai de aceea Vă rog să-mi dați voie, să insist mai detaliat asupra punctelor principale, ce le conține proiectul de sub dezbateri.

Remarc în prima linie *necesitatea înființării unei noi instituțiuni financiare, a «Băncii Agrare».*

Când s'a ivit mai întâi ideea acestei bănci, m'am întrebat și cu mine s'au întrebat și alții, că este oare

necesar a se înființa o nouă bancă în scopul executării financiare a reformei agrare, ori poate afacerile, ce ar fi să se încredințeze acestei nouă bănci s'ar putea îndeplini prin băncile, ce le avem deja, fie prin unele din ele, fie prin totalitatea lor? Ni-am pus această întrebare special noi, cei cari, prin activitatea noastră din trecut, eram legați sufletește de aceste bănci și cari doriām, ca cinstea de înfăptuire practică a reformei agrare să revină instituțiilor noastre de credit, acelor instituțiuni par excellentiam naționale, cari în ultimii 40 de ani ni-au dat puțința să susținem lupta economică, ce ni s'a impus, dar pe care am căutat-o și noi de cele mai multe ori; cari ne-au ajutat în toate manifestațiunile și mișcările noastre sociale și culturale, și cari au fost adăpostul chiar și al politicei naționale, făcută la noi în Ardeal, politică, căreia, în bună parte, avem a-i mulțami rezultatele fericite de azi. Credeam, cum zic, că se cuvine, ca acestor bănci să li-se deie ca recompensă pentru jertfele lor din trecut posibilitatea de a duce ele la îndeplinire marea reformă socială și economică a împrăștiării țărânilor noastre.

Când am cunoscut însă în detalii proiectul de reformă agrară, când ni s'au pus la dispoziție datele statistice, pe care se întemeiază această reformă, am înțeles că aici este vorba de afaceri, cari întrec în mărimea și extensiunea lor orice închipuire, ce ni-o puteam face în trecut. Am văzut, că e vorba de afaceri nu de zeci, nu de sute de milioane, ci poate chiar de miliarde și atunci am înțeles, că pentru aceste afaceri trebuie întocmită o organizație conformă și specială, care să deie posibilitate, ca scopul să se ajungă cât mai ușor și cât mai bine și că în acțiunea, ce este a se porni, statul încă trebuie să și aibă partea sa, atât prin o participare directă la afaceri, cât și mai mult printr'un control larg și intensiv. Am înțeles, că spre acest scop trebuie creată o nouă instituțiune, pentru că ori câtă bunăvoință și considerație am avea față de una sau unele din băncile existente, e aproape cu neputință, ca să le putem transformă în instituțiuni proprii pentru marea problemă a reformei agrare. Institutele noastre de astăzi își au organizația lor, de care sunt legate nu numai interese deosebite, ci și drepturi câștigate peste cari nu se poate trece atât de ușor. Astfel chiar dacă ar fi fost să putem transformă din temelii o astfel de instituțiune existentă, după noi cu greu s'ar fi putut ajunge la o organizare specială, ca aceea ce o reclamă condițiunile indispensabile pentru executarea cât mai perfectă a reformei agrare. A trebuit deci să renunțăm la planul nostru și să admitem fără rezerve înființarea instituțiunii proiectate prin decretul-lege despre Banca Agrară.

Dar, dacă admitem înființarea noiei Bănci Agrare, ca institut special pentru executarea reformei agrare, nu am renunțat la ideea, ca băncile, ce le avem, încă să și aibă partea lor de muncă și merit la această mare operă. Ori aceasta o face cu pu-

țință forma, ce se intenționează a se da noiei instituțiuni, formă, asupra căreia voiu insistă ca al doilea moment, pe care mă socot dator a-l scoate la iveală din proiectul de decret-lege, ce-l prezentăm.

Forma noiei instituțiuni este: *societatea anonimă cu cointeresarea și sub controlul statului*. Este deci o formă mixtă la care se va validita pe de o parte inițiativa particulară, pe de altă parte autoritatea statului. Inițiativa particulară, adică forța motrică a adevăratelor progrese sociale, solide și trainice. Forma mixtă, ce s'a proiectat pe seama noiei instituțiuni, a scos-o la iveală și practica vieții ori de de câte ori a fost vorba de acțiuni economice și financiare mari, la cari interesul populațiunii și interesul Statului trebuiau de o potrivă coordonate. Ca o dovadă despre acestea amintesc, că pentru băncile de emisiune, deci pentru acele instituțiuni, care au să conducă și să reguleze politica financiară și de cari depinde în anumite împrejurări chiar și existența sub acest raport a statelor, s'a adoptat aproape pretutindenea această formă mixtă. Tot asemenea băncile mari de credite hipotecare, cu cari s'a pornit înainte cu două trei decenii acțiunea pentru desărcinarea pământului în statele mai avansate, de asemenea au primit această formă. În sfârșit tot în această categorie cad și băncile de colonizare. Credem deci, că ceea-ce s'a validitat în practica vieții până acuma, se va validita cu atât mai mult la noi, la executarea reformei agrare.

Forma de societate anonimă admite însă, ca în cadrele acestei bănci să se concentreze toate forțele de seamă ale poporului nostru, în scop, ca reforma agrară să fie susținută de toți, cei ce vor și pot să-i deie întreg concursul lor. Astfel la înființarea ei au puțința să concurgă în prima linie băncile noastre românești. Au nu numai puțința, ci și datorința. Au datorința întâi, pentru-că afacerile tehnice-financiare, ce le va necesita executarea reformei agrare vor fi atât de multe și de exstins, încât Banca Agrară va trebui sprijinită de toate băncile noastre. Aceste trebuie să fie pentru ea acele puncte, prin care să se conducă operațiunile societății întocmai precum arterele și vinele duc și aduc sângele în corpul omenesc, pentru-ca să-i susțină viața. Trebuie însă să participe băncile noastre și pentru motive naționale și politice, căci, precum s'a cerut în cursul dezbaterilor, ca avocații noștri să și deie gratuit dacă trebuie concursul lor la executarea acestei reforme, cu atât mai mult se poate cere și aștepta aceasta dela niște instituțiuni românești. Am cea mai bună speranță și încredere, că sprijinul ce se cere acestor bănci îl vor da cu tot devotamentul. Dar, pe lângă bănci vor putea și trebuie să participe la fondarea noiei instituțiuni capitalul cel mic al țărânului și burghezului român, capital câștigat cu atâta trudă, care va găsi o plasare sigură și, după împrejurări, o rentabilitate potrivită. În sfârșit, va fi un act de dreptate, dacă li se dă posibilitatea ca să participe la

înființarea băncii agrare proprietarii, cari cedează solurile lor în condițiuni atât de avantajoase țărâ-nimei românești. Instituțiunile culturale, bisericesti și sociale ce le avem, încă cred, că se vor asocia categoriilor numite acum.

Acestea sunt motivele care justifică forma ce se intenționează a se da Băncii Agrare.

Un al treilea moment, pe care voiesc să-l scot la iveală este *mărimea capitalului societar*. Capitalul se contemplează la Lei 50.000,000.—. Acest capital nu e mic, iar pentru împrejurările date nu e nevoie să fie nici mai mare. Nu e mic, pentru că activitatea marilor institute fonciare, nu se întemeiază mult pe capitaluri societare. Institutele fonciare își procură capitalurile de afaceri prin obligațiuni și scrisuri fonciare emise pe baza creanțelor lor ipotecare. În cazul dat, capitalul va fi înlocuit în cea mai mare parte prin obligațiunile de stat, ce se pun la dispoziția Băncii Agrare, în înțelesul art. 42 al legii despre reforma agrară. Aceste obligațiuni, după cât înțeleg eu lucrurile nu vor fi o sarcină a Statului. Statul, am putea zice, ia numai o garanție, pentru că să ofere detentorilor lor o siguranță și mai mare. Dobânzile acestor obligațiuni însă și amortismenul lor se vor achita cu intermedierea băncii, prin debitorii ipotecari. Pe lângă obligațiunile de stat, banca își va mai putea procura capital, pentru afacerile ce nu aparțin propriu zis reformei agrare, și prin emisiuni de obligațiuni și scrisuri fonciare. Iată pentru ce spun, că capitalul societar nu e mic. Însă, am spus, nu trebuie să fie nici mai mare. Nu trebuie să fie mai mare, deoarece trebuie să ne gândim, că Banca are să se îngrijească și de o rentabilitate, de o dividendă potrivită. Și cum Banca Agrară în interesul țărâ-nimei va trebui să lucreze cu diferențe foarte mici în favorul său, câștigurile vor fi relativ cu mult mai limitate ca la alte institute de credit fonciar. Deci e de sine înțeles, că cu aceleași afaceri, pe care banca le poate avea și le va și avea, oricare ar fi capitalul ei societar, e de preferit un capital social mai mic, decât unul mai mare, căci numai astfel va putea asigura o rentabilitate mai potrivită pentru capitalul său.

Al patrulea moment, ce trebuie menționat, din proiectul de lege prezentat, este *ajutorul și controlul statului*. Statul vine în ajutorul băncii pe deoparte prin aceea, că va prelua capitalul societar, ce nu s'ar putea semnă, pe de altă parte, că-i pune la dispoziție obligațiunile de stat de 4%. Mărturisesc, că aș-dori foarte mult, ca participarea statului la capitalul societar să fie cât mai mică. E de ajuns, prea de-ajuns ajutorul, ce-l dă prin obligațiunile, de care am amintit. Purtând aceste obligațiuni o dobândă numai de 4% și socotindu-se, atât față de debitori, cât și față de creditori, valoarea nominală ca valoare reală, pot spune, că țărânul român nici când nu a beneficiat de un *credit hipotecar atât de ieftin*, cum va fi cel oferit de Banca Agrară. Și pentru aceasta suntem datori cu recunoștință acelor, cari ne dau

posibilitatea sub orice împrejurări a acordă acest credit.

Dar, pe cât de mare este ajutorul, ce-l dă Statul, pe atât de largă este puțința, ca el să exercite cel mai *intensiv control* în scop, ca reforma agrară să se îndeplinească amăsurat intereselor obștești. Statul va avea un comisar al său și afară de aceea a patra parte din membrii consiliului de administrație și două a cincina părți dintre membrii consiliului de censori. E dată deci puțința, ca totul să se înfăptuiască numai și numai cum cer interesele celor, cari vor lua în ajutor creditul băncii în scopul impro-prietării resp. în scopul reîmproprietării lor.

În schimbul acestei participări la Banca agrară, de sine se înțelege, că trebuie să se rezerveze *o parte din beneficiu* statului. Beneficiul acesta este fixat în 10% din câștigul ce rezultă, după deducerea unui prim dividend de 5% asupra capitalului societar și 20% din întreg profitul pe seama fondului de rezervă. Statului i se mai rezervă și plusul speșelor de expropriere și de împărțire a pământului, plus, ce ar rezultă după acoperirea cheltuielilor efective împreunate cu aceste îndatoriri ale băncii. Speșele acestea nu pot fi mai mari decât 25% din prețul de cumpărare. S'a fixat această limită pentru a se evita abuzurile. În același timp însă, cum am spus, din aceste 25% banca va primi numai cheltuielile efective. Tot ce trece peste acesta, cade în favorul statului, care de sigur va folosi acest plus pentru alte îndatoriri, ce le-a luat în înțelesul reformei agrare, îndatorirea de a ajutură pe cei săraci, pe cei nevoiași și în deosebi pe cei ce vor fi colonizați.

În sfârșit remarc din proiectul prezentat *unele prerogative*, cari se acordă Băncii agrare în schimbul serviciilor de obște, ce le face. Aceste prerogative constau în aceea, că Banca Agrară va fi scutită de impozitul de venit, după afacerile, ce aparțin expropriierilor și impro-prietărilor, va fi scutită apoi de competențele pentru registre, de taxele poștale, iar documentele și actele ei vor fi considerate ca documente publice și alte asemenea favoruri.

Acestea sunt avantajile, care se obicinuesc a se garantă tuturor întreprinderilor, cărora li se încredințează rezolvirea problemelor economice și financiare de interes obștesc.

În liniamente generale am schițat proiectul de decret lege al Băncii Agrare. El este dat în cadre mari, expuse destul de lapidar. Asupra acestor cadre se poate discuta cât de mult. O discuție le poate lărgi, le poate strâmtă, le poate face mai bune, ori mai puțin bune. Nu știu care va fi atitudinea DVoastră cu privire la desbaterea acestui proiect. Din parte-mi țin să fixez însă, că nu există cadre, mai cu seamă în cazul dat, în marginile cărora, dacă este devotament pentru binele obștesc și înțelegere pentru nevoile țărâ-nimei, să nu se poată face cel mai mare bine. Totul atârnă dela spiritul și intențiunile, în care va fi condusă și administrată această bancă.

Din parte-mi zic să avem încredere, că cei chemați și cei în drept vor pune în fruntea și la conducerea acestei instituțiuni pe cei mai buni și pe cei mai probați ai noștri, cari și în trecutul lor au dat dovadă, că știu să apere în prima linie interesul obștesc. În vieța noastră publică am avut și avem și astăzi astfel de bărbați distinși.

Dar, pe lângă aceștia, Vă încredințez, că și între cei mulți mici și necunoscuți, care vor fi chemați ca muncitori tehnici și administrativi la această bancă și între aceștia se vor găsi mulți idealști, cari își vor considera de cinste a servi interesul obștesc prin Banca Agrară. Înțeleg pe tovarășii și colegii mei de specialitate, cari tocmai pentru că și-au istovit și își istovesc zilnic puterile în cele mai reale probleme ale vieții, cari tocmai pentru că cunosc mai de aproape nevoile și năcazurile țaranului român, tocmai pentru aceasta și-au păstrat curat sufletul lor de oameni ai binelui obștesc. Și aceștia, ca și cei ce vor conduce noua instituțiune, vor fi însuflețiți de sigur, de acel principiu, de care s'au însuflețiți înaintașii noștri ori de câte ori a fost vorba de cauze mari și care principiu se reșumă în cuvintele: «*Salus rei publicae suprema lex esto*». Să avem deci încredere în viitor și să primim proiectul, pe care comisiunea DVoastră l-a acceptat fără nici o modificare».

PROIECT

de Decret-Lege pentru „Banca Agrară“.

ART. 1.

Îndeplinirea operațiunilor financiare împreunate cu executarea reformei agrare se face prin «Banca Agrară» — societate anonimă, înființată în baza acestui decret-lege.

ART. 2.

«Banca Agrară» :

a) va intermediă și financiariză pe de-o parte expropriările, pe de altă parte împărțirea cu pământ a celor în drept, conform decretului-lege despre reforma agrară, a regulamentului de aplicare relativ la acel decret-lege și a ordonanțelor ce vor mai urma în această materie. Pentru înlesnirea acestor operațiuni statul va pune la dispoziția «Băncii Agrare», în condițiuni prealabil fixate, obligațiunile de stat provăzute în art. 42 al decretului-lege despre reforma agrară.

Banca va amortiză aceste obligațiuni prin sortare semestrală, în măsura achitărilor.

b) va cumpără, valoriză, parcelă și coloniză moșiile ce se vor oferi de bună voie.

c) va îndestulă trebuințele de credit ale economiei rurale și industriei agrare, emițând scrisuri fonciare și obligațiuni.

d) va îndrumă, va sprijini și va inițiază acțiuni pentru promovarea agriculturii, organizând și mișcarea cooperăției agricole.

ART. 3.

Capitalul societar al băncii se fixează în suma de 50 milioane Lei, care se va adună prin subscripțiune publică.

Partea de capital ce ar rămâne eventual desemnată o preia statul.

Capitalul societar va putea fi urcat după trebuință prin emisiuni ulterioare.

ART. 4.

«Banca Agrară» va stă sub conducerea unui director general și a unei direcțiuni care va consta din cinci membri. Numărul membrilor consiliului de administrație și a colegiului de cenzori se va normă prin statute, care vor fi supuse aprobării Consiliului Dirigent înainte de înregistrare.

ART. 5.

În scopul controlului, ca operațiunile «Băncii Agrare» relativ la expropriere și împărțire cu pământ să se facă conform legilor, regulamentelor și ordonanțelor, statul va numi un comisar guvernial, a patra parte din membrii consiliului de administrație și două din cinci părți dintre cenzori. Aceste numiri se vor face pe câte un ciclu de trei ani.

ART. 6.

Statul va beneficia anual de 10% din profitul curat al băncii, socotit după subtragerea dividendei de 5% a capitalului societar și dotarea fondului de rezervă cu 20% a profitului curat.

ART. 7.

Banca va administra în favorul statului suma încasată pentru acoperirea cheltuielilor de expropriere și împărțire a pământului — după subtragerea cheltuielilor proprii. Banca nu va putea încasa spre acest scop mai mult de 25% a prețului de expropriere sau cumpărare.

ART. 8.

«Banca Agrară» va fi scutită de impozitele de venit după afacerile de expropriere și împărțire a pământului efectuate în baza decretului-lege despre reforma agrară și de toate competențele erariale după registrele, cărțile și actele proprii.

ART. 9.

Toate registrele comerciale, obligațiunile și documentele redactate de bancă privitor la exproprierea și împărțirea pământului se vor considera asemenea actelor publice, ce privește sarcina probațiunii.

Banca va putea cere ordonarea execuției în baza extraselor din registrele sale, fără sentință judecătorească, iar pentru aranzile restante va putea urmări debitorii săi în conformitate cu dispozițiunile art. 28 a decretului-lege despre reforma agrară pe cale administrativă.

ART. 10.

Toate procesele pornite de bancă și împotriva ei vor fi judecate numai de judecătorii competente după sediul băncii.

ART. 11.

Intrucât decretul-lege de față și decretul-lege despre reforma agrară nu dispune altfel, și la «Banca Agrară» se vor aplica dispozițiile legii comerciale (Art. XXXVII din 1875 ung.) și a celorlalte legi în vigoare.

ART. 12.

Cu ducerea la îndeplinire a acestui decret-lege se încredințează Șefii Resorturilor de Agricultură, Comerț și Finanțe.

Viitorul gospodăriei săsești.

În vederea marilor schimbări prin cari trece întreaga noastră viață economică, conducătorii compatrioților noștri Sași desvoaltă de pe acum o vie activitate, pentru a adecua activitatea economică financiară a poporului săsesc situației schimbate și a-i asigura prin aceasta și în cadrele României mari calea proșării și dezvoltării. În adunări ocazionale și anume convocate, prin presă și pe toate căile, se atrage atenția gospodărilor Sași asupra noii direcții, ce vor trebui să ia și să urmeze în viitor în lucrările lor pe teren economic. Mai recent în adunarea generală regională a Reuniunii economice săsești, directorul acesteia Connert a ținut o interesantă și instructivă conferință, ce merită a fi cunoscută și la noi în cercuri cât mai largi.

S'au șters măsurile de protecție împotriva concurenței, a zis conferențiarul. Suntem avizați la un stat agrar, care nu are nici o lipsă de produse de prisos din economia noastră, fiind că el însuși produce cereale mai ieftine, de cât noi; 50—70 la sută din recolta românească se exportă mai înainte. Pentru cultura vitelor, din contră clima și referințele de nutreț sunt în România veche, mai puțin favorabile, ca la noi. De asemenea, clima pentru cultura nutrețurilor, în genere, este acolo prea uscată. Instituția veterinară este pe o treaptă mai inferioară, epidemiile decimează vitele adeseori. *Dela cultura cerealelor, trebuie să trecem la cultura animalelor*, nu deodată, ci treptat. Exportatorii noștri de până acum, Austria și Germania, vor lua măsuri de apărare împotriva introducerii epidemiilor de vite, în țările lor, până când nu se vor îmbunătăți și la noi referințele în privința bolilor de vite. De aceea *trebuie să stăruim pentru îmbunătățirea stărilor veterinare*. Numărul veterinarilor trebuie înmulțit considerabil, și să se introducă un leac mai sigur contra epidemiilor, prin vaccinarea forțată contra boalelor de porci. Până se va spori numărul veterinarilor, *persoane potrivite vor trebui instruite pentru vaccinare, iar pentru pregătirea serului de vaccinare, trebuie să se înființeze un*

ășezământ special în Ardeal. Apoi suntem mult mai înaintați și experimentați decât cei din regat și în ce privește prăsirea vitelor. Asocierea în reuniuni a prășitorilor este de recomandat.

Cu privire la creșterea cailor, trebuie să hotărâm noi întâi, ce soiuri să creștem pe viitor. Trebuie să alegem un soi bun, de folosit pentru economie, nu ca până acum, cailor ușori de cavalerie. Nutreț bun, turtă de rapiță, de în ne va liferă ieftin Regatul vechi cu bogata ei cultură de cereale și cu morile ei industriale bine dezvoltate. Materialul nostru de Pinzgau și Simental este bine dezvoltat. De aceasta trebuie să ne folosim. Ca cel mai rentabil nutreț pentru vite, trebuie să facem o cultură mai mare de cartofi și sfeclă de zahăr. *Livezile și luncile de iarbă trebuie mai bine îngrijite, ca să producem nutreț mai mult și mai bun*. Cantitatea nutrețului sămănat încă se poate spori, dacă în trifoiul roșu se amestecă iarba sărată italiană (Ray), dacă pe locuri bine gunoite se sămănează porumb de nutreț, și pe locuri potrivite lușernă. Deocamdată România va avea trebuință de animale. În războiul i-s'au prăpădit multe. La un debruș îndelungat acolo, nu putem conta. De animale pentru prăsilă va avea România și mai târziu lipsă, dar numai în măsură mai restrânsă. Trebuie să stăruim, ca *debrușul pentru țările din apus să rămână deschis, neîmpiedecat*. De aceasta să se țină necondiționat seamă la încheierea convențiilor comerciale din viitor.

npp.

Statistica proprietății rurale.

Din prilejul lucrărilor pregătitoare a reformei agrare Resortul agriculturii și comerțului a compus o statistică a proprietății rurale în cele 26 de județe unite cu vechiul regat.

După statistica aceasta suprafața totală a acestor 26 județe este de 122,278 Km. pătrați. Din această suprafață 33·9% e teren arabil, 33·8% păduri, 12·3% fânețe, 13·8% pășuni, 0·6% vii, 0·1% stuf și 3·9% pământ neproductiv; restul râuri, drumuri etc.

In jugăre avem:	7.182.547 arabil,
	2.601.164 fânețe,
	2.919.108 pășuni,
	7.154.643 păduri.
Apoi:	343.228 grădini
	113.936 vii
	23.349 stuf,
	928.592 pământ neproductiv.

Din aceste suprafețe, în ce privește *proprietatea*: Statul are 7·65% din total.

Comunele au 15·45% din total.

Fonduri, așezăminte, bisericile și școlile 4·53% din total.

Societăți, corporații, cai ferate 1·55% din total.

Compososorate, urbarialiști 9·05% din total.

Fidei-comis 0·82% din total.

Proprietate particulară 60·95% din total.

Proprietățile după întinderea lor prezintă următoarea repartitie:

sub 1 jugăr	sunt 132,284 gosp. cu	40,847 jug. = 21·81%
dela 1— 5 jug.	sunt 304,638 „ cu	853,233 jug. = 28·70%
„ 5— 10 „	„ 223,874 „ „	1.627·320 „
„ 10— 20 „	„ 182,852 „ „	2,557.078 „
„ 20— 100 „	„ 110,049 „ „	3.782,267 „
„ 100— 200 „	„ 3,838 „ „	523,967 „
„ 200— 500 „	„ 2,368 „ „	742,997 „
„ 500—1000 „	„ 1,031 „ „	732,967 „
dela 1000 în sus „	„ 1,198 „ „	4.026,951 „ = 1·11%

Din acest total de 14.933,841 jugăre, teren arabil este 7.613,555. Din proprietățile de peste 500 jugăre terenul arabil dă o suprafață de 1.412,313 jugăre. Terenul arabil din moșiile de 200 până 500 jugăre este de 381.013 jugăre.

Din aceste suprafețe populația românească deține un procent foarte redus. În teritoriul de care ne ocupăm avem 8435 proprietari mijlocii (peste 100 jugăre) și mari (peste 1000 jugăre) cu 6.026,744 jug. dintre cari abia 209 proprietari români cu 150,067 jugăre. Marea proprietate românească abia este reprezentată prin 27 persoane din 1198.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 modificată,

a Comandamentului trupelor din Transilvania.

Vor fi considerați ca infractari: acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, colportă, comentă în orice chip știri fie adevărate fie imaginare sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare sau orice chestiuni privitoare la armata română, 2 Aceasta infrațiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei. Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scop de a spiona sau tradă, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare pe timp de războiu.

CRONICĂ.

Armata noastră în Budapesta. Înregistrăm și noi cu satisfacție strălucitele fapte de arme a oștirii noastre, care după lupte crâncene, nimicind armata bolșevică maghiară, și-a făcut săptămâna trecută intrarea triumfală în capitala Ungariei. Pe lângă consecințele politice, aceasta învingere a vitezei noastre armate va avea și importante consecințe economice. Dușmanul bătut este obligat a ne predă 50% a întregului material rulant a Căilor Ferate Ungare, locomotive și vagoane, și 30% ale întreg contingentului de vite și 30,000 de vagoane de cereale.

În scurtă vreme se vor putea întreprinde și demersurile necesare pentru readucerea în țară a valorilor evacuate la timpul său la Budapesta.

Noi șefi de resort. Șefii de resort socialiști, Jumanca și Flueraș demisionând, Consiliul Dirigent a încredințat în mod provizor conducerea afacerilor resortului ocrotirilor sociale dlui Dr. Em. Hațiegan șeful resortului codificării, iar a resortului industriei dlui Dr. Aurel Vlad, șeful resortului de finanțe, conducerea faptică a resortului industriei rămânând depusă în mâinile dlui ing. Eug. Munteanu.

În ultima ședință a Marelui Sfat Național cele două locuri vacante în sinul C. D. R. au fost întregite definitiv. Au fost aleși la propunerea prez. Consiliului, dl Dr. I. Maniu, șef al resortului industriei dl Mihaiu Popoviciu, iar șef al resortului ocrotirilor sociale dl Dr. Tiberiu Brediceanu.

„Ardealul“ societate de editură etc. din Cluj și-a ținut adunarea generală de constituire la 14 crt. în Sibiu sub prezidiul dlui Dominic Rațiu, sen. S'a constatat că întreg capitalul de K 2 milioane este semnat și s'au primit statutele în textul prezentat de fondatori.

În baza dreptului rezervat în prospect fundatorii au numit primul Consiliu de administrațiune în persoanele d-lor: Dr. Sextil Pușcariu, Oct. C. Tăslăuanu, Virgil Bontescu, Dominic Rațiu, Victor I. Blășian, Vas. C. Osvadă, Ionel Comșa, Ioan Agârbiceanu, Victor Stanciu, Dr. Ioan Lupaș și Dr. Onisifor Ghibu.

Comitetul de censored a fost compus cum urmează: Ioan I. Lăpădatu, Dr. Victor Onișor, Dr. Ionel Pop, Alex. Ciura și Dr. Petre Poruțiu.

Conferența dela Brașov în chestiunea înființării unei întreprinderi în scopul exploatării pădurilor și prelucrării lemnului, s'a ținut, după cum s'a anunțat, la 17 crt., participând o mulțime de reprezentanți ai diferitelor instituțiuni financiare, comerciale și industriale.

Printre cei prezenți am remarcat pe prefectul județului Brașov Dr. Gh. Baiulescu, părintele Dr. Vas. Saftu, Dr. T. Mihali, Anton Mocsonyi, Dr. C. Missits, Ion I. Lăpădatu, Ionel Comșa, Dr. I. Meșianu, Ing. Tib. Eremie, C. P. Brătășianu, Ing. Miadenovici, N. Cantacuzino, Gr. Cantacuzino, Prințul Caragea, I. Răducanu, Dr. G. Moroianu, Ing. V. Blajan, Dr. T. Cornea, Ing. Bălaș, S. Damian, etc. etc.

Conferența a fost condusă de dl Dr. C. Missits, care a arătat scopul întreprinderii proiectate și avantajile ce le oferă în scopul regulării comerțului cu lemne. După dânsul au mai luat cuvântul și alții, iar la propunerea dlui Dr. I. Meșianu, conferența a ales o comisiune de 12 membrii, care să ia contact cu fondatorii proiectatei întreprinderi pentru pregătirea lucrărilor împreunate cu înființarea noii societăți.

«Solidaritatea», însoțirea băncilor noastre, a fost reprezentată prin dl Ion I. Lăpădatu.

Numire. Domnul *Constantin Călțiu jun.*, șef-contabilul băncii «*Sebeșana*» din Caransebeș, a fost numit *secretar* al acestui institut și investit totodată cu dreptul de firmare *per procura*.

Inspectorate agricole în Ardeal. Ministerul de domenii de acord cu Consiliul Dirigent din Ardeal, au înființat inspectorate agricole și consilieri agricole, împărțind Ardealul în următoarele regiuni:

Regiunea I Brașov; cu județele Brașov, Trei-Scaune și Ciuc; reg. II Sibiu, cu județele Sibiu și Făgăraș; reg. III Sighișoara, cu județele Târnava-Mare și Odorheiu; regiunea IV Târgul-Murășului, cu județele Murăși-Turda și Târnava-Mică; reg. V Alba-Iulia, cu județul Alba-Inf; reg. VI Turda cu județul Turda Arieș; reg. VII Cluj, cu județul Cojocna; reg. VIII Dej, cu județele Solnoc Dobâca și Bistrița Năsăud; reg. IX Șimleu, cu ținutul Salajului; reg. X Sătmar, cu județele Sătmar, Maramurăș și Ugocia; reg. XI Arad, cu județele Arad, Cenad și Bichiș; reg. XII Lugoj, cu județele Caraș-Severin și Timiș; reg. XIII Deva, cu ținutul Hunedoarei; reg. XIV Abrud, cu județele Munții Apuseni și regiunea a XV-a Oradea-Mare, cu județul Bihor.

Numirea inspectorilor și consilierilor agricoli, precum și a personalului necesar punerii în funcțiune se va face după avizul ministerului de domenii.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“.

Nr. 413/1919.

Concurs.

Devenind vacant, prin abdicere, postul de **Directoară a internatului împreună cu școala „Asociațiunii“**, se publică concurs pentru acnșt scop, cu următoarele condiții:

1. Concurențele să fie bune gospodine și cu îndemănare în menajul practic;
2. Să aibă, ca pregătire școlară, cel puțin școala civilă sau echivalentul acesteia.
3. Să fie trecute de 24 ani.
4. Să aibă purtare morală neexceptionabilă.
5. Angajarea se face deocamdată pe un an de zile, cu o retribuție anuală de K 2400— și un adaus de scumpete de 50%, împreună cu întreagă întreținerea în internat.

Reflectantele își vor înainta petițiile, ajustate cu documentele necesare, *Comitetului central al «Asociațiunii»*, (Sibiu, Nagyszeben, str. Șaguna Nr. 6), până la 25 August n. a. c.

Sibiu, 6 August 1919.

A. Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar supl.

„AGRICOLA“,

:: societate economică pe acții în Hunedoara ::

Concurs.

Societatea noastră are lipsă de un **Contabil** destoinic și conștient, care e capabil să poarte contabilitatea în mod independent.
Salar: 8000 coroane anual plus tantiema statutară.

Terminul de Concurs îl stabilim pe 1 Septembrie 1919. Alesul își poate ocupa oficiul îndată.

Hunedoara, la 3 August 1919.

1-2

Direcțiunea.

„SELAGIANA“,

Institut de credit și economii în Jibou.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **contabil** la «*Selagiana*» în Jibou (Zsibó), județul Selagiu se escrie concurs.

Postul este de a se ocupa imediat deocamdată interinal. Emolumente: leafă 2200 Cor. adaus de scumpete 2600 Cor., cortel 400 Cor. tantiema în raportul venitului și drepturile statutare. Ofertele sunt a se înainta în scris până în 10 August 1919 la adresa Emeric Pop dir. executiv, Zsibó.

2-2

„BANCA POPORALĂ din Birchiș“,

societate pe acții.

Aviz.

«*Banca populară din Birchiș*», societate pe acții, în adunarea sa generală ordinară, ținută la 9 Iunie 1919 a decis *liquidarea institutului*.

Deci toți aceia, cari au vre-o pretensiune față de institutul nostru, sunt poștiți ca să-și insinue pretensiunile lor, în termen de 6 luni dela datul publicării de față, căci pretensiunile insinuate după expirarea acestui termen, nu se vor lua în considerare.

Birchiș (Marosberkes), la 22 Iulie 1919.

2-3

Liquidatorii.

:: „IULIA“, institut de credit și economii în Alba-Iulia. ::

Prospect

pentru a IV-a emisiune de acții a institutului de credit și economii „Iulia“, societate pe acții în Alba-Iulia.

Adunarea generală ordinară ținută la 10 Martie 1919 cu unanimitate au decis urcarea capitalului societar dela K 200,000 la K 500,000 prin o nouă emisiune de 3000 acții de câte 100 cor. sau 50 Lei.

În caz, că s'ar subscrie mai multe ori mai puține acții, atunci se urcă capitalul societar la suma acțiilor subscrise.

Autorisându-se direcțiunea de adunarea generală cu executarea hotărârii referitoare la urcarea capitalului, se deschide subscrierea la

a IV-a emisiune de acții.

1. Acționarii vechi eventual erezii legali, întru cât subscriu atâtea nouă câte au avut vechi, plătesc după fiecare acție prețul nominal de 100 Coroane ori 50 Lei și 6 Coroane ori 3 Lei ca spese de emisiune. Pentru o acție cedată prin opțiune de un acționar vechiu unui acționar vechiu se solvește așisderea pentru o acție 100 coroane sau 50 Lei plus 6 cor. ori 3 Lei ca spese de emisiune.

Acțiunile nesubscrise se pot opta cu preferință de acționarii vechi cu prețul de 120 cor. ori 60 Lei o acție și spese de emisiune de 6 coroane ori 3 Lei. Acționarii noi plătesc pentru fiecare acție 180 coroane ori 90 Lei plus 20 cor. ori 10 Lei ca spese de emisiune.

La subscrierea acțiilor au preferință acționarii vechi induși în registrele acționarilor până inclusive 31 Maiu 1919, sunt însă datorii a se declara referitori la opțiune până în 1 Octomvrie 1919, căci la din contră perd dreptul de opțiune.

În toate cazurile mai sus pomenite sumele după acțiunile subscrise de câte 100 coroane ori 50 Lei se adaugă la capitalul societar, iar restul după substragerea speselor se dau fondului de rezervă.

2. Terminul de subscriere se statorește dela 15 August până în 1 Octomvrie 1919.

3. Prețul acțiilor se solvește în următoarele rate:

a) 20% și taxa de subscriere la subscriere;

b) 20% până în 1 Noemvrie 1919.

c) 20% până în 1 Decemvrie 1919.

d) 20% până în 1 Ianuarie 1920.

e) 20% până în 1 Februarie 1920.

Stă însă în voia acționarilor a plăti deodată mai multe rate ori întreg prețul acțiilor subscrise.

4. După sumele plătite și cvitate în titluri provizorii acționarii primesc 4% interese, iar pentru ratele neachitate la terminul stipulat solvesc 6% dobândă de întârziere.

5. Dacă una ori mai multe rate nu se achită la termin, se aplică § 5 din statute.

6. Acțiunile nouă se vor liberă după achitarea prețului întreg.

7. Acțiunile din emisiunea nouă intră în dreptul acțiilor vechi în 1 Ianuarie 1921.

8. Despre plasarea acțiilor neoptate și nesubscrise decide direcțiunea. Tot direcțiunea va fixa la acțiunile acestea prețul, ratele și terminul de plată.

Alba-Iulia, în 20 Maiu 1919.

Direcțiunea institutului de credit
și economii „IULIA“.

„HAȚEGANA“, institut de credit și economii, soc. pe acții în Hațeg.**Prospect.**

Adunarea noastră generală extraordinară, ținută în 8 Iulie 1919, a luat cu privire la urcarea capitalului social următorul conclud:

Capitalul social se va urca dela Cor. 450,000.— până la suma de Cor. 1.000,000.—.

Fiecare acționar vechiu are dreptul a subscrie din noua emisiune atâtea acții, câte sunt trecute pe numele său din emisiunile anterioare.

Prețul unei acții nouă, pentru acționarii vechi, se fixează la suma de Cor. 125.—, din cari Cor. 100.— se adaugă la capitalul social, iar Cor. 25.—, după subtragerea tuturor speselor de emisiune, se vor conta în favorul fondului de rezervă.

Terminul de subscriere se fixează până la 1 Octomvrie 1919 inclusive, cu aceea restricțiune, că toți aceia, cari până la acest termin nu s'au declarat și nu au participat la subscriere, își pierd necondiționat dreptul lor de prioritate la subscriere (§. 7 din statute).

Pentru plățirea prețului de emisiune se fixează următoarele termene și rate:

prima	rată de Cor. 45.—	până la	1 Octomvrie 1919
a doua	„ „ „ 20.—	„ „	1 Ianuarie 1920
a treia	„ „ „ 20.—	„ „	1 April 1920
a patra	„ „ „ 20.—	„ „	1 Iulie 1920
a cincea	„ „ „ 20.—	„ „	1 Octomvrie 1920

Fiecare acționar are însă dreptul să plătească deodată mai multe sau și toate ratele, înainte de termenele aci fixate.

Acțiunile, cari se vor achita în decursul anului curent vor participa la dividenda anului 1920, celelalte numai la dividenda anului 1921; iar după acțiunile, cari se vor plăti conform termenelor fixate subscriitorii primesc 4% interese după valoarea nominală a sumelor plătite în contul acțiunilor nouă și anume, dela solvirea sumelor la cassa institutului, din contră, subscriitorii cari vor rămânea în restanță cu plățirea punctuală a ratelor, vor plăti la cassă 6% după sumele restante.

În lipsă de plată a ratelor la termenele fixate, se aplică dispozițiile §. 11 din statute, în sensul căror ratele deja plătite cad în favorul fondului de rezervă, iar acția neplătită se declară nimicită, și în locul aceleia se emite un nou titlu de acție.

Acțiunile neoptate de acționarii vechi, direcțiunea le vinde cu drept de preferință acționarilor vechi ai institutului pe lângă prețul de Cor. 130.— din cari Cor. 100.— se adaugă la capitalul social, iar Cor. 30 după subtragerea speselor de emisiune, se vor conta în favorul fondului de rezervă.

Aceste acții se împart între acționarii însinuați în proporția acțiunilor ce le posed.

Până la 1 Noemvrie 1919 fiecare acționar, care și a însinuat dreptul de optare la aceste acții va fi încunoștințat de cătră direcțiune în scris, după numărul acțiunilor ce-i revin.

Acțiunile neoptate și restul de 1000 bucăți, eventual ce se subscrie mai mult, direcțiunea le vinde din mână liberă și la neacționari, și anume bucata cu Cor. 150.—, din cari Cor. 100.— se adaugă la capitalul social, iar Cor. 50.— după subtragerea speselor de emisiune se vor conta în favorul fondului de rezervă.

Direcțiunea primește și pentru aceste acții însinuări de subscriere.

Pentru plățirea prețului acestor acții se fixează tot aceleași rate și termene ca la acțiunile vechi, afară de rata primă, având a se plăti Cor. 50.— respective Cor. 70.— de acție.

Cei ce voesc a participa la această emisiune au să se anunțe cu declarația de pe contra pagină.

Hațeg, la 31 Iulie 1919.

Direcțiunea.

